

Programmet för miljökonsekvensbedömning av Östbanan / utlåtande till NTM-centralen i Nyland

Miljöhälsosektionen 14.11.2024
2510/11.05.02.08/2024

Beredning och tilläggsuppgifter
hälsoskyddsplanerare Maarit Lönnroth
fornamn.efternamn@porvoo.fi

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland begär utlåtande av hälsoskyddsmyndigheten om programmet för miljökonsekvensbedömning av Östbaneprojektet av Östbanan Ab. Utlåtandena ska ges senast 22.11.2024. Referensen är **UUDELY/17031/2023**. MKB-programmet och dess bilagor finns på svenska på adressen <https://www.ymparisto.fi/sv/medverka/miljokonsekvensbedomning>

Östbanan är en snabb (300 km/h) banförbindelse med två spår som planeras från Kervo via Borgå till Kouvola. Östbanans totala längd är 110–114 kilometer. Banan planeras i ett område som sträcker sig ut över nio kommuner: Vanda, Tusby, Kervo, Sibbo, Borgå, Lovisa, Lapträsk, Mörskom och Kouvola. För planeringen av banprojektet svarar Östbanan Ab. Under förfarandet vid miljökonsekvensbedömningen utarbetas en preliminär översiktsplan, där placeringen av alternativa bansträckningar preciseras.

Ett centralt mål för projektet är att möjliggöra snabbare fjärrtågstrafik till östra Finland. Det andra målet är att förena Borgå stad med den snabba bantrafiken och närtågstrafiken. Östbanan möjliggör att kollektivtrafikförbindelsen från Borgå till Helsingfors centrum nästan halveras. Projektet främjar hållbara sätt att resa från huvudstadsregionen i riktning mot öster och vice versa samt tryggar försörjningsberedskapen i östra Finland. När Östbanan blir färdig skapar den en snabbare och smidigare förbindelse från östra Finland till Helsingfors-Vanda flygstation, varvid den avsevärt förbättrar den nationella och internationella tillgängligheten i östra Finland. Projektet gör det dessutom möjligt att transportera gods.

De sträckningsalternativ som ska dömas för Östbanan finns på följande järnvägsavsnitt:

Flygbanan – Paipisvägen

- alt KN: Kervo norra
- alt KS: Kervo södra

Flygbanan – Backas

- ve N: Alternativ Nickby

Paipisvägen – Backas

- alt AB: Alternativ Andersböle
- alt SP: Alternativ Elstationen norra
- alt SE: Alternativ Elstationen södra

Backas – Vensjön

- alt K: Alternativ Kungsporten
- alt K+: Linjealternativ där man i anslutning till Borgå gamla tågstation genomför en station för närtrafik
- alt P: Alternativ Parkgatan
- alt GB: Alternativ Gamla Borgå

Venjärvi – Korja (Kouvola)

- alt M: Alternativ Mörskom
- alt LS: Alternativ Lappträsk söder
- alt LN: Alternativ Lappträsk norr

I jämförelsealternativet 0+ byggs inte Östbanan.

Jämförelsealternativet består av det nuvarande bannätet, till vilket har lagts de godkända förbättringsprojekt som är under planering eller som man håller på att genomföra. Flygbanan antas också vara genomförd i jämförelsealternativet, så att Östbanans effekter kan granskas utan att beakta Flygbanans effekter. I Östbaneprojektet planeras inga nya förbättringar av det nuvarande bannätet.

Enligt MKB-programmet planeras miljökonsekvenserna av projektalternativen att bedömas både under byggandet och under verksamheten. De helheter som ska bedömas är bl.a. konsekvenserna för samhällsstrukturen, trafiken, naturen, yt- och grundvattnet, jord- och berggrunden, landskapet, buller, stombuller och vibrationer, luftkvaliteten, klimatet samt människornas levnadsförhållanden, trivsel och hälsa.

Yt- och grundvatten

En bedömning av konsekvenserna för ytvatten görs som en expertbedömning som baserar sig på de planer som gjorts för projektet samt på tillgängliga uppgifter om ytvattens nuvarande tillstånd och den eventuella belastningen på vattendragen. Beskrivningen av vattendragens nuläge inom verkningsområdet kompletteras i beskrivningsskedet av MKB. I bedömningen granskas projektets inverkan på vattendragen i området både i fråga om hydrologiska förhållanden, vattenkvaliteten och vattenlevande organismer (inkl. fiskbestånd, i synnerhet öring). Vid bedömningen av inverkan på ytvatten beaktas vattendragens särdrag, såsom hydrologi och morfologi, vattenkvalitet, vattenlevande organismer och fiskbestånd. Vid bedömningen utreds avrinningsområdena för de insjöar och tjärnar som är belägna inom projektets influensområde samt vattendelare, källor, fåror samt bäckar och rännilar i naturtillstånd.

Projektets grundvatteneffekter bedöms genom en expertbedömning. Som utgångsdata för bedömningen används tillgängliga uppgifter om grundvattenområden, grundvattennivå och grundvattenkvalitet, mark- och berggrund samt eventuella utredningar i anslutning till planeringen av projektet. I bedömningen beaktas den eventuella inverkan på uppnåendet av de mål som uppställts i vattenförvaltningsplanerna. I redogörelsen presenteras också de kända privata brunnar som möjligen finns i närheten av

projektområdet. I konsekvensbedömningen presenteras en bedömning av projektets inverkan på grundvattnets kvalitet, mängd och strömningsriktning, särskilt i grundvattenområden. Projektets eventuella konsekvenser för befintliga vattentäkter bedöms. I synnerhet beaktas grundvattenområdena i Borgå och Illby, där bansträckningarna går under jorden, varvid grundvattenområdena kan drabbas av betydande konsekvenser.

Buller, stombuller och vibrationer

Bullereffekterna bedöms som en expertbedömning utgående från bullermodeller. Modelleringen görs i prognosläge för alla projektalternativ utan bullerbekämpning och med preliminär bullerbekämpningen. I MKB:s bedömningsfas identifieras de objekt där det finns behov av bullerbekämpning. Objekten markeras sedan i en karta. För alla alternativ planeras en preliminär bullerbekämpning som utgår från riktvärdena för buller (SRb 993/1992).

Hur betydande bullret och stombullret är bedöms genom att jämföra uppmätta eller beräknade vibrations- eller stombullernivåer med givna riktvärden. Vid granskningarna används riktvärden för trivsel i boendet, eftersom tröskeln för störningar i människor vardag i allmänhet överskrids med betydligt lägre värden än värden som leder till att risken för skador på konstruktioner ökar. Hur betydandet bullret är påverkas inte bara av hur intensiva nivåerna är utan också av förändringar i nuläget och av antalet personer som utsätts för vibrationer eller stombuller. Vibrations- och stombullerkonsekvenserna bedöms som en expertbedömning som baserar sig på kalkylmässiga prognoser, som i sin tur baserar sig på linjedragningalternativen, och på en separat utredning som görs utifrån utredningsområdets mark- och trafikuppgifter.

Luftkvalitet

Luftkvalitetseffekterna bedöms som en expertbedömning. Vid bedömningen utnyttjas befintlig information såsom resultaten av luftkvalitetsmätningar och -utredningar som gjorts på utredningsområdet. Vid bedömningen lyfts fram objekt som är av betydelse med tanke på luftkvaliteten, såsom bebyggelse och känsliga objekt längs rutten.

Människors livsförhållanden, trivsel och hälsa

Konsekvenserna för befolkningen samt för människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel definieras i MKB-lagen som ett delområde för miljökonsekvensbedömningen. Med effekter på levnadsförhållandena och trivseln avses sådana effekter på människor, sammanslutningar eller samhället som orsakar förändringar i människors livsmiljö, välbefinnande eller livskvalitet. Dessa så kallade sociala konsekvenser är till stor del kopplade till projektets övriga konsekvenser, antingen direkt eller indirekt. Betydelsen av en viss effekt kan vara annorlunda på individnivå än till exempel med tanke på det allmänna intresset.

Fysiska faktorer som påverkar hälsan är till exempel exponering för buller, vibrationer, luftföroreningar eller förorening av yt- och

grundvatten. När det gäller exponeringen är antalet exponerade betydande, utöver själva utsläppen. I tätorter är antalet exponerade mer betydande än i glesbygdsområden på grund av trafikmängderna och befolkningstätheten. Centrala faktorer som avgör den fysiska miljöns hälsa och välbefinnande är tillgängligheten till funktioner, livsmiljöns kvalitet samt möjligheterna till motion och rekreation. Hälsan kan främjas eller försvagas också till följd av människors vardagliga förhållanden, växelverkan, levnadsvanor och egna val. Med tanke på invånarnas välfärd är det viktigt att området motsvarar deras förutsättningar för boende och livsmiljö både i nuläget och i framtiden. Banprojektets eventuella hälsoeffekter hänför sig främst till buller, vibrationer och luftkvalitetspåverkningar som byggandet orsakar och de buller- och vibrationsolägenheter som tågtrafiken orsakar. I planen tas ställning till hälsoeffekterna på ett allmänt plan utifrån befintliga undersökningar och uppgifter (t.ex. föreskrivna riktvärden). Då beaktas också hurdana tankar och bekymmer invånarna har om hälsoeffekterna.

Konsekvenser under byggandet

Konsekvenserna under byggandet av de olika alternativen samlas i konsekvensbeskrivningen som en del av deras jämförelse. Av konsekvenserna under byggandet granskas i huvudsak de olägenheter som påverkar trafiken, bebyggelsen och invånarna samt naturmiljön. I detta sammanhang föreslås också hur länge olägenheterna under byggtiden pågår och byggområdets omfattning. Vid bedömningen av konsekvenserna för människor beaktas bland annat invånarnas förutsättningar att röra sig och förändringar i dessa förutsättningar. Dessutom bedöms inverkan på yt- och grundvatten under byggandet. Bedömningen baserar sig på expertbedömningar av de byggåtgärder som varje alternativ kräver samt deras läge i förhållande till bland annat bebyggelse och trafikleder. I konsekvensbeskrivningen föreslås också åtgärder för att lindra olägenheterna under byggandet. Konsekvenserna under byggandet är i huvudsak reversibla, men effekterna är i allmänhet betydande under byggandet.

Under byggtiden kan konsekvenserna gälla bl.a. följande:

- trafikarrangemang under arbetstid och deras inverkan på resetiderna samt hinder (olägenheter i samband med omvägar)
- eventuella trafiksäkerhetsrisker
- buller, vibrationer, damnings- och trivselskador samt sprängämnesrester som orsakas av sprängnings-, brytnings-, pålnings- och schaktningsarbeten
- inverkan på vattendragen (ökad grumlighet) och på organismerna under byggandet.

Miljöhälsovårdschefen

Miljöhälsosektionen beslutar ge följande utlåtande i ärendet:

Vid miljökonsekvensbedömningen bör man identifiera de vattendrag som finns inom det område som påverkas av de olika linjedragnings-

alternativen för Östbanan och där det finns allmänna badstränder. I samband med konsekvenserna för ytvatten bör man bedöma konsekvenserna på badvattnets kvalitet vid allmänna badstränder. I kapitlet Konsekvenser för människors levnadsförhållanden, trivsel och hälsa bör man behandla konsekvenserna för rekreativ användning av badstränder.

Miljöhälsosektionen har inget annat att anmärka i ärendet.

Paragrafen justeras genast.